

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет інженерно-педагогічної освіти
Кафедра техніко-технологічних дисциплін, охорони праці
та безпеки життєдіяльності

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Завідувач кафедри
Азізов Т. Н.
"27" серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ППП2.1.03 Цивільний захист та охорона праці в галузі

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 014.06. Середня освіта (Хімія)

Освітня програма: Середня освіта (Хімія)

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма «Цивільний захист та охорона праці в галузі» для здобувачів вищої освіти другого рівня (магістр) спеціальності: 014.06 Середня освіта (Хімія)

Розробники:

Мельник О. В. – кандидат технічних наук, доцент кафедри техніко-технологічних дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Суслло Л. В. – старший викладач кафедри техніко-технологічних дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри техніко-технологічних дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Протокол № 1 від “27” серпня 2020 року

Завідувач кафедри техніко-технологічних дисциплін,
охорони праці та безпеки життєдіяльності

_____ (Азізов Т. Н.)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії природничо-географічного факультету

Протокол № 1 від “31” серпня 2020 року

Голова науково-методичної комісії природничо-географічного факультету

_____ (Грабовська С.Л.)
(прізвище та ініціали)

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Обов'язкова	Обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	Українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах		3/90
Курс		1
Семестр		2
Кількість змістових модулів із розподілом:		6
Обсяг кредитів		3
Обсяг годин, у тому числі:		90
Аудиторні:		10
Лекційні		4
Семінарські		6
Лабораторні		-
Самостійна робота		80
Індивідуальні завдання		-
Форма семестрового контролю		Залік

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета: підготовка здобувачів вищої освіти, як учителів та майбутніх керівників окремих об'єктів господарювання з питань ЦЗ підлеглих у випадку виникнення НС техногенного та природного характеру.

Завдання:

1. Навчити здобувачів вищої освіти діям у НС мирного і воєнного часу; способам і засобам захисту населення і дітей; основам організації і проведення рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійних лих і в осередках ураження; діям їх як викладачів (вчителів) разом із учнями загальноосвітніх шкіл у разі виникнення НС.

2. Ознайомити з організацією, методикою підготовки і проведення занять з ЦЗ з населенням і учнями загальноосвітніх навчальних закладів.

3. Навчити оцінювати радіаційну та хімічну обстановку і відповідно діяти у випадку виникнення НС в мирний і воєнний час.

4. Забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

3. Результати навчання за дисципліною

Очікувані результати навчання:

1. Оволодіти компетентностями:

ЗК 4. Здатність використовувати теоретичні знання та практичні навички застосування комунікаційних технологій, ораторського мистецтва та риторики для здійснення ділових комунікацій у професійній сфері.

ЗК 5. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ЗК 7. Здатність до продуктивного міжособистісного спілкування, до вмінь представляти складну комплексну інформацію у стислій формі усно і письмово, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та відповідні наукові категорії з філософії, історії розвитку суспільства та терміни природничих наук.

ЗК 8. Здатність до прийняття обґрунтованих рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ЗК 9. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях, критично оцінювати власну діяльність, професійно вдосконалюватися.

ФК 4. Здатність виконувати хімічний експеримент, дотримуючись правил техніки безпеки, описувати його, аналізувати, оцінювати експериментальні результати і вміти їх інтерпретувати.

2. Досягти результатів навчання:

ПРН 20. Знає класифікації отрут та отруєнь, поведінки отрут в організмі, теоретичних основ методів виділення отруйних речовин з біологічного матеріалу, їх виявлення та кількісне визначення за допомогою хімічних та фізико-хімічних методів.

ПРН 27. Здатний забезпечувати охорону життя і здоров'я учнів у освітньому процесі та позаурочній діяльності.

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Цивільний захист

Змістовий модуль 1. Основні засади ЦЗ

Тема 1. ЦЗ у сучасних умовах

Роль і місце ЦЗ у державній системі безпеки захисту населення відповідно до Кодексу ЦЗ України.

Організаційна структура сил і засобів ЦЗ України, об'єкту, підприємства та установи.

Тема 2. НС у мирний та воєнний час

Загальна характеристика можливих наслідків НС в Україні.

НС мирного часу та характеристика осередків ураження.

Характеристика осередків ураження, що виникають при застосуванні сучасних засобів ураження, при руйнуванні радіаційно-, хімічно – небезпечних об'єктів.

Змістовий модуль 2. Оцінка обстановки та захист населення в НС

Тема 3. Оцінка обстановки у НС

Основні поняття і визначення щодо оцінки радіаційної, хімічної, інженерної, пожежної обстановки.

Методика оцінки радіаційної і хімічної обстановки при аваріях і катастрофах на радіаційно і хімічно небезпечних об'єктах та при застосуванні сучасних засобів ураження.

Оцінка інженерної і пожежної обстановки. Використання комп'ютерної техніки для оцінки обстановки.

Прилади радіаційної, хімічної розвідки та дозиметричного контролю. Призначення, будова та порядок використання.

Тема 4. Захист населення в НС

Основні принципи і способи захисту населення в НС.

Захисні споруди ЦЗ і вимоги, які ставляться до них.

Засоби індивідуального та колективного захисту.

Деактивація, дегазація, дезінфекція, демеркурація та порядок їх проведення.

Модуль 2. Охорона праці в галузі

Змістовий модуль 1. ОПГ як категорія

Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці

Соціальне партнерство (соціальний діалог) в охороні праці.

Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності.

Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.

Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці.

Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі

Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі. Показчик

нормативно-правових актів з питань охорони праці. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі.

Тема 3. Система управління охороною праці в організації

Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП). Забезпечення функціонування та побудова СУОП в організації. Положення про СУОП, структура та зміст його розділів.

Примірний розподіл функціональних обов'язків з охорони праці керівників, посадових осіб і фахівців підприємства галузі. Пріоритет функцій забезпечення безпеки. Ефективність функціональної структури СУОП.

Планування заходів з охорони праці. Види планування та контролю стану охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій.

Галузеві системи управління охороною праці. Мета та принципи функціонування.

Тема 4. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації

Загальні положення та визначення. Мета та завдання розслідування нещасних випадків. Обов'язки роботодавця щодо розслідування нещасних випадків. Обставини, за яких проводиться розслідування.

Встановлення зв'язку нещасного випадку з виробництвом.

Розслідування та облік нещасних випадків, хронічних професійних захворювань і отруень на виробництві. Розслідування та облік аварій. Розслідування інцидентів та невідповідностей.

Особливості розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру.

Дослідження та профілактика виробничого травматизму. Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Методи дослідження виробничого травматизму.

Основні технічні та організаційні заходи щодо профілактики травматизму та професійної захворюваності в галузі.

Тема 5. Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності

Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Загальні вимоги безпеки в галузі. Вимоги до санітарного контролю за станом повітря робочої зони. Вимоги до засобів індивідуального захисту.

Особливості заходів електробезпеки на підприємствах галузі.

Вимоги безпеки до виробничих і допоміжних приміщень. Вимоги до працівників певних категорій і порядок допуску їх до роботи.

Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі. Важкість праці: Динамічні, статичні навантаження. Напруженість праці. Увага, напруженість аналізаторних функцій, емоційна та інтелектуальна напруженість, монотонність праці.

Тема 6. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях

Вимоги безпеки до лабораторних приміщень та обладнання для наукових досліджень.

Організація наукових досліджень та основні наукові проблеми в галузі охорони праці. Наукова база охорони праці. Програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Загальнодержавна (національна), галузеві, регіональні програми.

Аналіз професійного та виробничого ризиків. Аналіз, прогнозування, профілактика травматизму та професійної захворюваності. Мета і методи аналізу. Використання статистичної звітності і актів розслідування нещасних випадків і професійних захворювань в аналітичній роботі. Показники частоти та тяжкості травматизму. Автоматизовані системи управління охороною праці, обліку, аналізу та дослідження травматизму.

Змістовий модуль 2. Державне управління охороною праці

Тема 7. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах

Класи виробничих та складських приміщень по вибуховій та пожежній небезпеці. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.

Протипожежні перешкоди. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Пожежна безпека технологічного устаткування, електрообладнання, систем опалення, вентиляції. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації промислових об'єктів, будинків, споруд, технологічного обладнання.

Пожежна сигналізація і зв'язок. Засоби гасіння пожеж. Протипожежне водопостачання. Первинні засоби пожежогасіння. Автоматичні засоби пожежогасіння на об'єктах галузі.

Тема 8. Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці

Органи державного нагляду за охороною праці. Основні принципи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.

Держгірпромнагляд. Права і відповідальність посадових осіб Держгірпромнагляду. Перелік питань для здійснення планових заходів державного нагляду у сфері промислової безпеки та охорони праці.

Проведення державного нагляду за охороною праці. Види та основні параметри проведення наглядових заходів.

Тема 9. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві

Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування.

Суб'єкти та об'єкти страхування. Види страхування. Страховий ризик і страховий випадок. Фонд соціального страхування від нещасних випадків. Правління Фонду. Виконавча дирекція Фонду. Страхові експерти з охорони праці, їх функції і повноваження. Фінансування страхових виплат, соціальних послуг та профілактичних заходів. Джерела фінансування Фонду. Страхові тарифи. Страхові виплати. Обов'язки та права суб'єктів страхування від нещасних випадків. Обов'язки Фонду. Права та обов'язки застрахованої особи. Права та обов'язки роботодавця як страхувальника.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Основні засади ЦЗ												
Тема 1. ЦЗ у сучасних умовах							6					6
Тема 2. НС у мирний та воєнний час							7	2	1			4
Разом за змістовим модулем 1							13	2	1			10
Змістовий модуль 2. Оцінка обстановки та захист населення в НС												
Тема 3. Оцінка обстановки у НС							16		1			15
Тема 4. Захист населення в НС							16		1			15
Разом за змістовим модулем 2							32		2			30

Оцінка РХО у мирний та воєнний час при виникненні НС на об'єктах АЕС та ХП							6					
Разом за модуль 1							45	2	3			40
Модуль 2												
Змістовий модуль 1. ОПГ як категорія												
Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці							5					5
Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з ОПГ							6	1	1			4
Тема 3. Система управління охороною праці в організації							6	1	1			4
Тема 4. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації							6		1			5
Тема 5. Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності							6					6
Тема 6. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях							2					2
Разом за змістовим модулем 1							31	2	3			26
Змістовий модуль 2. Державне управління охороною праці												
Тема 7. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах							2					2
Тема 8. Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці							6					6
Тема 9. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві							6					6

Разом за змістовим модулем 2							14					14
Разом за модуль 2							45	2	3			40
Усього годин							90	4	6			80

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1. ЦЗ			
1.	Класифікація надзвичайних ситуацій, характеристика осередків ураження.		1
2.	Оцінка радіаційної обстановки у надзвичайних ситуаціях. Оцінка хімічної обстановки у надзвичайних ситуаціях. Прилади радіаційної, хімічної розвідки та дозиметричного контролю.		1
3.	Засоби колективного та індивідуального захисту населення.		1
Модуль 2. ОПГ			
1.	Розслідування нещасного випадку в галузі.		1
2.	Порядок атестації робочих місць на відповідність нормативним актам про охорону праці. Опрацювання в колективному договорі розділу «Охорона праці».		1
3.	Розробка інструкції з охорони праці для професії (за галузевим спрямуванням). Розробка заходів пожежної профілактики на характерному галузевому об'єкті.		1

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1. ЦЗ			
1.	Правова основа цивільного захисту.		4
2.	Осередок радіоактивного забруднення.		4
3.	Захист від проникаючої радіації.		4
4.	Зони радіоактивного забруднення місцевості.		4
5.	Ураження людей проникаючою радіацією.		4
6.	Токсичні властивості отруйних речовин.		4
7.	Отруйні речовини загально отруйної дії. Сильнодіючі отруйні речовини.		4
8.	Інженерні системи захисних споруд.		2
9.	Промислові респіратори.		2
10.	Ізолюючі протигази.		2
11.	Дезактивуючі, дегазуючі, дезінфікуючі речовини та розчини.		4
12.	Демеркуризація.		2
Модуль 2. ОПГ			
1.	Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.		4
2.	Звітність про нещасні випадки і аналіз причин, що призвели до них.		4
3.	Відшкодування у разі ушкодження здоров'я працівників або у разі їх смерті.		4
4.	Робота школи з батьками учнів по попередженню травматизму.		4
5.	Вентиляція. Класифікація видів вентиляції.		4
6.	Кількісні і якісні показники освітлення. Вплив різних види освітлення на життєдіяльність людини.		4

7.	Види вібрації.		4
8.	Джерела електромагнітних випромінювань.		4
9.	Нормування радіаційної безпеки.		2
10.	Аналіз умов праці при роботі з комп'ютерною технікою.		2
11.	Санітарно-гігієнічні вимоги до параметрів виробничого середовища приміщень з комп'ютерною технікою.		2
12.	Організація пожежної безпеки. Види протипожежних інструктажів.		2

8. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний з використанням лекційних курсів у мультимедійному супроводі; частково-пошуковий (проведення вимірювань та спостережень); діяльнісний (розв'язування задач).

9. Методи контролю

Тематичний контроль; модульний тестовий контроль; підсумковий тестовий контроль; оцінка за виконання практичних робіт.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Рівень	Характеристика відповідей здобувача вищої освіти на питання теоретичного матеріалу	Кількісна характеристика рівня
Незадовільний	Здобувач вищої освіти дає відповідь, яка не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Фрагментами відтворює незначну частину матеріалу, має поверхневі уявлення про об'єкт вивчення елементарно висловлює думку без логічної послідовності.	2 бали
Задовільний	Володіння навчальним матеріалом на репродуктивному рівні. Може відтворити значну частину матеріалу, частково обґрунтувавши та проаналізувавши його, зробити висновки.	3 бали
Достатній	Знання здобувача вищої освіти є достатньо повними, вміє відтворювати вивчений матеріал, дає ґрунтовні відповіді на поставлені питання. Відповідь повна, логічна, обґрунтована але з деякими неточностями. Самостійно застосовує теоретичні знання для виконання навчальних завдань.	4 бали
Високий	Здобувач вищої освіти володіє глибокими, міцними знаннями які вміє узагальнювати, систематизувати. Аргументовано відповідає на поставлені запитання і здатний використовувати отримані знання в своїх відповідях. Виявляє творчість під час відтворення набутих теоретичних знань. Чітко формулює висновки з наведенням практичних прикладів стосовно теоретичного матеріалу.	5 балів

11. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль 1						Модуль 2											ПК	Сума
T1	T2	ЗМ1	T3	T4	ЗМ2	T1	T2	T3	T4	T5	T6	ЗМ1	T7	T8	T9	ЗМ2		
5	5	10	5	5	10	3	3	3	3	3	3	5	4	4	4	5	20	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка в ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
69–74	D	задовільно	
60–68	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Рекомендована література

ЦЗ

Основна

1. Кодекс ЦЗ України: зі змінами, внесеними згідно із Законами №224 –VII від 14.05.2013, №353-VII від 20.06.2013 / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>. – Загол. з титул. екрану.
2. Мельник, О. В. Методика оцінки радіаційної та хімічної обстановки у мирний та воєнний час при виникненні надзвичайних ситуацій на об'єктах АЕС та хімічної промисловості / О. В. Мельник. – УДПУ : Жовтий О. О., 2016. – 54 с.
3. Мельник, О. В. Оцінка радіаційної та хімічної обстановки у мирний та воєнний час при виникненні надзвичайних ситуацій на об'єктах АЕС та хімічної промисловості : методичні рекомендації / О. В. Мельник. – Умань : Жовтий О. О., 2016. – 36 с.
4. Мельник, О. В. Цивільний захист : навч. посіб. / О. В. Мельник ; [рец. Парій О. М., Совгіра С. В., Грітченко А. Г.] ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. – Умань ; Бровари : АНФ ГРУП, 2014. – 231, [1] с. : іл., табл. – Бібліогр.: с. 205-206.
5. Михайлюк, В. О. Цивільна оборона : навч. посіб. для студ. ВНЗ / В. О. Михайлюк, Б. Д. Халмурадов. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 157, с. – 157, [1] с.
6. Миценко, І. М. Цивільна оборона : навч. посібник : рек. МОН України / І. М. Миценко, О. М. Мизенцева. – Чернівці : Книга –XXI, 2004. – 402 с.
7. Стеблюк, М. І. Методика оцінки радіаційної, хімічної і пожежної обстановки / М. І. Стеблюк. – К. : Друкарська дільниця УВК НАУ, 1998. – 66 с.
8. Стеблюк, М. І. Цивільна оборона / М. І. Стеблюк. – К. : Знання, 2006. – 487 с.
9. Шоботов, В. М. Цивільна оборона : навч. посібник : рек. МОН України як навч. посіб. для студентів ВНЗ / В. М. Шоботов ; МОН України, Приазовський ДТУ. – Вид. 2-ге, перероб. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 436 с.

Допоміжна

1. Атаманюк, В. Г. Гражданская оборона / В. Г. Атаманюк, Л. Г. Ширшев, Н. И. Екимов. – М. : Высшая школа, 1986. – 207 с.
2. Белозеров, Я. Е. Внимание! Радиоактивное заражение! / Я. Е. Белозеров, Ю. К. Несытов. – М. : Воениздат, 1982. – 96 с.
3. Довідник з цивільної оборони / Г. Г. Міговіч. – К. : Українська технологічна група, 1998. – 526 с.
4. Егоров, П. Т. Гражданская оборона / П. Т. Егоров, И. А. Шляхов, Н. И. Алабин. – М. : Высшая школа, 1977. – 303 с.

5. Защита объектов народного хозяйства от оружия массового поражения : справочник / Г. П. Демиденко, Е. П. Кузьменко, П. П. Орлов [и др.]. – К. : Выща школа, 1989. – 287 с.

6. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). – К. : Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. – 125 с.

ОПГ

Основна

1. Пістун І.П. Охорона праці в галузі освіти / І.П. Пістун. – Суми: Університетська книга, 2013. – 395 с.

2. Охорона праці в галузі: Курс лекцій [укл.: Кравченко Л. В., Сусло Л. В., Люльченко В. Г.]. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2014. – 188с.*

Допоміжна

1. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.

2. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.

3. Охорона праці в будівництві: Навч. посіб. посібник / за редакцією Коржика Б.М. і Іванова В.М. – Харків: Форт, 2010. – 388 с.

4. Березюк О. В., Лемешев М. С. Охорона праці в галузі радіотехніки: Навч. посіб. – Вінниця: ВНТУ, 2009. – 159 с.

5. Ярошевська В.М., Чабан В.Й. Охорона праці в будівельній галузі: Навч. посіб. – Рівне: НУВГП, 2005. – 313с.

6. Батлук В. А. Охорона праці в галузі телекомунікацій: Навч. посіб. – Львів: Афіша, 2003. – 320 с.

7. ДБН В.2.5-28-2006 «Природне і штучне освітлення».

8. ДСанПіН 3.3.6.096-2002 Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів

9. ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень.

10. ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.

11. ДСН 3.3.6.039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації

12. НПАОП 0.00-1.28-10 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65

13. НПАОП 0.00-2.23-04 «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат». Постанова Кабінету Міністрів України від 27 червня 2003 р. № 994.

14. НПАОП 0.00-8.24-05 «Перелік робіт з підвищеною небезпекою». Наказ Держнагляддохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.

15. Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі. Наказ МОЗ України та Держнагляддохоронпраці України від 23.09.1994 р. № 263/121.

16. ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять».

17. Гігієнічні нормативи ГН 3.3.5-8-6.6.1-2002 «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27.12.2001 № 528.

18. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.003-74 (1999) ССБТ «Опасные и вредные производственные факторы. Классификация».

19. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.230-2007 ССБТ. Системи управління охороною праці. Загальні вимоги.

20. ДБН 2.09.04-87 Адміністративні та побутові будівлі.

21. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.

22. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 7.02.2008 р.

23. Перелік професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 р. № 559.

24. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників».

25. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці».

26. Міжнародний стандарт SA8000: 2001 «Соціальна відповідальність». SAI SA8000: 2001 Social Accountability International.

27. Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 – «Настанова по соціальній відповідальності». ISO 26000: 2010 (Draft) Guidance on Social Responsibility.

28. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 Occupational health and safety management systems – Requirements. Системи менеджменту охорони праці – Вимоги. Міжнародний стандарт OHSAS 18002, Guidelines for the implementation of OHSAS 18001. Настанова по впровадженню OHSAS 18001.

13. Інформаційні ресурси

ЦЗ

1. mon.gov.ua;
2. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>;
3. www.mns.gov.ua/files/prognoz/.../6_4_2012.p...;
4. lektsiopedia.org/ukr/lek-5536.html;
5. opcb.kpi.ua/.../Цивільний-захист;
6. www.zerkalov.org/files/czdr.doc;
7. uk.wikipedia.org/wiki/Цивільний_захист;
8. www.oda.ck.ua/?lng=ukr&article=176;
9. www.lnu.edu.ua/faculty/.../CZ_IZ-2_2013.pdf;
10. lityn-administratsia.com.ua/.../452-navchalno-...;
11. lityn-administratsia.com.ua/.../vidil-zh-z-rda;
12. koda.gov.ua/departament_z_pitan_tsivilnogo_z.

ОПГ

1. <http://www.dnop.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).

2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

3. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.

4. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

5. <http://www.iacis.ru> - Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств-участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ).

6. <http://base.safework.ru/iloenc-> Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.

7. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.

8. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».

9. <http://www.budinfo.com.ua>- Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ». ГОСТ ДСТУ».